

JAKO BODYGUARD U PREZIDENTSKÉHO PÁRU

„Je to gusto současného prezidenta. Václav Havel býval se svými přáteli vidět v Křivoklátské restauraci a v Hubertusu, po nástupu Václava Klause do funkce se tu odehrávala jiná podívaná: ze zámeckých vrat vyjížděl prezident na kole a za ním do pedálů supěla ochranka, která mu evidentně nestačila.“
Zmínky o osobních strážcích nejvyšších představitelů státu se objevují ve sdělovacích prostředcích zřídka – a nejspíš také v diskutabilní podobě (jako výše uvedená citace ze sobotní přílohy předního deníku – z článku o současném životě na zámku v Lánech).

Přítom u nás vlastně všichni všechno o práci ochránců důležitých osob sebevědomě víme. Nebo přesněji: leckdo z nás si myslí, že má o povinnostech vrcholného bodyguarda naprosto jasno. Pravděpodobně díky populárním hollywoodským filmům. Nejznámější z nich je zřejmě ten, v němž hlavního hrdinu hraje ztepilý Kevin Costner.

Zároveň mnozí tuší, že se v nových časech v tuzemském prostředí s prací bodyguardů začínalo bezmála od nuly. Listopadové vítězství studenti, mezi nimi především karatisti, judisti a další zápasníci šli do střezení svého prezidenta nejspíš velmi instinktivně.

Ostatně v nedávno vydané knížce Václava Havla Prosím stručně je i následující nenápadná zmínka:

„Zajímavé je, že kameraman Stanislav Milota, můj přítel a můj revoluční pobočník, tajemník a bodyguard v jedné osobě, který mne na tu schůzku doprovázel, měl pod sakem skryt malý moderní magnetofonek,

který nám přivezl Zdeněk Mlynář z Vídně. Stanislav chtěl samozřejmě všechno tajně nahrát. Mlynář nám však neřekl, že ten strojek má zvláštní zvyk: když v něm dojde páska, začne troubit jako siréna. A přesně to se uprostřed dotyčného hovoru stalo. Páni plukovníci vylétli a málém tasili, pak se uklidnili, když zjistili, že jde jen o naši pitomost.“

Na Vánoce roku 2003 jsme v časopise Policista zveřejnili reportáž Živé štíty kolem hlavy státu. Dotkli jsme se v ní činnosti hradní ochranky, ale zejména vzhledem k zajištění bezpečnosti objektů. Samotného Hradu, prezidentské vily, lánského zámeckého sídla nejvyššího reprezentanta republiky.

Tentokrát – v půli letošního parného léta – nám Útvar ochrany prezidenta ČR dovolil udělat si obrázek o práci bodyguardů v těsné blízkosti prezidentského páru. Pohybovali jsme se téměř po boku Václava Klause a jeho paní Livie při jejich návštěvě, chcete-li inspekční cestě, mezi občany na jihu Čech.

Zastavení první: České Budějovice

Byl jsem na náměstí Přemysla Otakara II. víc než hodinu předem. Za třicetistupňového vedra v časném odpolední jsem ve stínu podloubí obcházel historické centrum města a představoval si, že za tucty sloupů se může skrývat ne jeden člověk zlých úmyslů.

Pak jsme uprostřed plochy měli u krásné kašny s tryskající vodou schůzku se zástupci ochranky. Na nejbližší restaurační zahrádce hledáme osvěžení studenou vodou a vřelou kávou. Trochu probíráme dosavadní průběh pobytu vrcholné státní dvojice v Jihočeském kraji (prohlídka poutního Radomyšle, setkání s lidmi ve Strakoněch, procházka Boubínským pralesem např.) a mně znovu dochází, že základní charakteristikou práce bodyguarda jsou zcela rozporuplné povinnosti:

1. pokud se nic neděje, na chráněnou osobu nesměřuje žádné nebezpečí, má být strážce vlastně neviditelný, skoro jako by u subjektu střezení neexistoval, nemá mu překážet ve svobodném pohybu,

Nové Hradky vítaly prezidenta ČR s chotí v mírně chladnějším počasí, vřelý zájem obyvatel „o dotek s hlavou státu“ ovšem ani tady.nechyběl

2. v okamžiku sebemenších výjimečných okolností, musí být hlídající policista naopak všude a zabránit hrozícímu narušení klidného chodu události, ať přichází hrozba z kterékoliv světové strany okamžitě nastartovat neomylné řešení.

Prezidentská suita kráčela zcela dle plánu od vody. Ulicí Dr. Stejskala, s neformálními zastávkami u budějovických občanů a návštěvníků, kteří právě mířili po chodníku opačným směrem. Celá sestava vzácných hostů kolem šestnácté hodiny dorazila před radniční budovu. Mezi několika stovkami lidí, rodin s dětmi, letních turistů, jež chtějí spatřit prezidenta. Dotknout se ho.

Vítací a děkovné promluvy rychle přejdou do volné rozpravy, Václav Klaus si říká o radu, co s patovou situací v politice, rád přijme a zváží jakákoliv doporučení, kdo si netroufá vystoupit nahlas, může během autogramiády nabízenou metodu pošeptat. Klacek, vemte na všechny klacek, ozývá se vzápětí z davu. Pan prezident to s nezaměnitelným pousmáním

Livia Klausová se všude s úsměvem pouštěla „na cestu do hlubin občanských davů“

informace na adrese www.ssosoom.cz v internetových zdrojích.)

Specializované školy dosud vyslaly společně do života na tisíc maturantů, absolventů denního studia i tzv. dálkařů, hlavně z řad městských policí. Odhadem jedna třetina působí mezi policisty a strážníky, třetina je v armádě, kdosi dosáhl na místo bodyguarda na ministerstvu obrany, jiní jsou úspěšní v našich zahraničních vojenských misích, patnáct procent studentů působí v soukromých bezpečnostních agenturách, zbývajících patnáct procent absolventů považují na ředitelství škol – mírně vyjádřeno – za nepovedené, ti jsou vyhazováni v nočních podnikcích, číšníky v barech a podobně.

A budoucnost strážců obecně? Nejen podle náměstkyně generálního ředitele plzeňské bodyguardské střední školy Mgr. Danuše Temelové je očividná, společnost bude jejich služby stále víc potřebovat. Hrozba terorismu obchází světem a sílí, vyšší kvalifikace a neustálý růst odbornosti policistů jsou rovněž pro udržení klidu a pořádku ve státě nezbytné.

Ze zmínku stojí, že i ze zkušeností škol strážců vyplývá – skoro alarmující – trend slabších nových generací. Mládež je méně pohybově šikovná, méně fyzicky zdatná, stále častěji se potýká s alergiemi, trpí na astma, zlomeniny, bolesti zad. Stejně tak se střední školští vyučující setkávají s narůstající všeobecně nižší úrovní žáků, kteří dokončili základní školu. Věříme, že je to dočasný jev.

Jinak se o samotném aktuálním uplatnění našich absolventů v řadách výraznějších osobních strážců většinou nedovíme, s tím se z pochopitelných důvodů moc na trh nechodí, poznamenává ještě Mgr. Temelová.

Informace od nejlepšího zdroje (volně z rozhovoru s ředitelem ÚOP)

Osobní ochránce se na našem útvaru zpravidla rodí – pokud tedy někdo vystuduje specializovanou školu zaměřenou na osobní ochranu, získá-

né poznatky sice zhodnotí, ale k postupu mezi strážce bezpečnosti prezidenta republiky to samo o sobě nestačí.

Zájemce se musí v první řadě stát policistou a poté musí být přijat k Útvaru pro ochranu prezidenta ČR. Samotnému výběru uchazečů z řad policie o místo u Útvaru pro ochranu prezidenta ČR je věnována zvýšená pozornost managementu Útvaru.

Ředitelem Útvaru byla pravidla nastavena tak, aby policisté, kteří jsou k Útvaru přijímáni, měli za sebou minimálně několik let praxe v boji s trestnou činností na ulici. Zpravidla každý nováček prochází přirozeným sítím,

Co do jedinečnosti, jedním z nejslavnějších bodyguardů byl vlastně rytíř a muškétýr. d'Artagnan.

Zastavení druhé: Nové Hradky

I tady jsem s více než hodinovým předstihem. Malebné náměstíčko je čerstvě umyté ranním vydatným deštěm. Také vzduch v porovnání s tím, co jsme zažili v minulých dnech – a ve srovnání s tím, co zažijeme po zbytek tropického vysokého léta – chutná chladivě.

Uprostřed postává kolem zrovna prázdné vodní nádrže osm vzrostlých, hustých lip. V nich by mohly číhat komplikace, napadá mě, ale současně moc dobře tuším, že zabezpečovací předvoj – podobně jako včera odpodne v krajském městě – veškerý prostor v centru městečka prověří.

Po deváté hodině Václav Klaus převezme docela přirozeně, jako obvykle, roli moderátora schůzky. Myslel jsem si, že za patnáct let ve vysoké politice jsem u nás už byl úplně všude a viděl všechna nejkrásnější místa republiky, ale zde v Nových Hradech jsem poprvé a moc se mi tu líbí, řekne s nehraným nadšením. To já tady kdysi na dětském prázdninovém pobytu byla, přidává se paní Livie, upřímně řečeno, moc si na to nepamatuju, jenomže takhle krásné jste to tenkrát ve městě určitě neměli.

Potom první dáma opět – jako předchozího dne – vykročí mezi přihlížející hloučky místních lidí. Obětavě se snaží oslabit úvodní proud zájemců o prezidentův podpis. Rozdává vlastní, již podepsané fotografie, potřásá si rukou s kýmkoliv, kdo jí vstoupí do cesty. Je neustále milá, usměvavá.

Neočekávaně se s ní také držím za ruku, stihneme si přitom vyměnit pár vět o vzdělávacích aktivitách Nadace Václava a Livie Klausových, stejně jako o možnostech předcházení zločinnosti prostřednictvím osvětových, poučných i zábavných programů.

Osobního strážce nebylo vidět, přestože tam někde poblíž určitě pracoval...

Od roku 1994 máme v České republice školy budoucích bodyguardů, přesněji dnes v seznamu našich škol existují hned čtyři Střední odborné školy ochrany osob a majetku – v Plzni, Brně, Karvině a Ostravě. (Blíží

V Českých Budějovicích si prezidentská návštěva užila vpravdě tropická vedra

a pokývnutím hlavou, jako by říkal hmm hmm, opakuje pro ty, co případně neslyšeli.

Řada diváků se dobře baví. Skrytou týmovou spolupráci bodyguardů to ovšem nemůže ani omylem vyvést ze soustředěného střehu...

V historických či literárních análech jsou zmínky o strážcích veličin odedávna. Egyptští faraoni je měli. Ve starověkém Římě chránila vojevůdce, později výsostné císaře, pretoriánská garda, organizovaná v devíti kohortách. Zvláště vybraným vojákům – legionářům, kteří tím pádem povýšili – veleli většinou dva prefekti. A pretoriáni, trdaje se, mnohdy rozhodovali až o bytí a nebytí muže na císařském trůnu. Konec jim učinil teprve Konstantin I. Veliký na úsvitu středověku.

Jinou kapitolou je Švýcarská garda. Elitní vojsko zpoza alpských velikánů si jako tělesnou stráž najímalo od 16. do 18. století králové Francie. Dosud jsou tito katoličtí chlápíci v lancknechtských uniformách s halapartnou osobními ochránci ve Vatikánu (a údajně je oblékají čeští krejčíci).

Nejeden kluk – i pokročilejšího věku – se vzápětí zvídavě točil kolem prezidentských audínek

kteří pro tyto účely u Útvaru vyžaduje, aby případný adept byl co nejlépe vtipován a následně připraven. Služba možného adepta proto většinou začíná v uniformované složce útvaru či jiné jeho složce, která poskytuje ochraně prezidenta přímou podporu.

Zde je vystaven policista již od prvních krůčků pozornému zraku mnoha očí, které se v závěrečné fázi, má-li adept o postup zájem, podepíší pod rozhodnutím, zda jmenovaného do „rezervy“ přímých strážců prezidenta zařadit. Profilování adepta začíná tak prvními krůčky ve službě a tato etapa mnohdy pokračuje mnoho let – zde je např. sledováno, jak přistupuje k plnění služebních úkolů, jakým způsobem je řeší, sleduje se jeho chování a vystupování, zda je hoden uniformy, do které Útvar pro ochranu prezidenta ČR v rámci uniformované složky své policisty obléká, jako znaku příslušnosti k této speciální složce policie, a na kterou jsou její příslušníci právem hrdi.

Nezanedbatelným faktorem je i loajalita a další vlastnosti a dovednosti jmenovaného – o fyzických předpokladech je zbytečné hovořit, ostatně většina z adeptů se seznamu – je s osobními ochránci právě v tělocvičně, v rámci různých sportovních aktivit. Je-li předpoklad, že policista, který zájem projeví, splní pozdější náročné požadavky v rámci přímé či nepřímé osobní ochrany, je po dohodě vedení Útvaru začleněn mezi služebně zkušené policisty, kteří tvoří tzv. předvoj osobní ochrany, a zde, po dobu minimálně jednoho měsíce, je osoba sledována při plnění konkrétních úkolů, které ukáží stupeň vhodnosti adepta pro práci v osobní ochraně. Po provedené stáži plní policista i nadále své běžné pracovní povinnosti a opakovaně bývá, je-li to vhodné, nárazově nasazován v rámci přípravné fáze.

Tato fáze může trvat i několik let, kandidáti v průběhu zkoušek mají možnost nahlédnout částečně pod pokličku náročné práce osobních ochránců – vybírání jsou vždy ti nejlepší dle aktuální potřeby, místo v žebříčku rezerv se tak mění a v rozhodující fázi, kdy dochází k doplňování osobních ochránců, jde o proces, ke kterému se vyjadřují i samotní ochránci, kteří musí nového kolegu mezi sebe přijmout.

Nutno však konstatovat, že na ochraně prezidenta ČR se podílí svým dílem každý policista Útvaru, z toho úhlu pohledu pak není podstatné, zda základ práce tvoří dohled nad bezpečným průběhem státních návštěv, či

návštěvou našich i zahraničních turistů v areálu Pražského hradu.

Po roce 1989 došlo k razantní výměně policistů, kteří osobní ochranu zajišťovali – vznikl pod různými názvy Útvar pro ochranu prezidenta ČR, známý pro mnohé pod zkratkou Hradní policie. Hotového osobního ochránce v dnešním pojetí bylo obtížné získat, proto byli vybíráni loajální jednotlivci se speciálními znalostmi a dovednostmi, zejména bojových sportů. V průběhu času se někteří z těchto prvních ochránců přizpůsobili požadavkům, které byly na policisty tohoto útvaru postupně kladeny, jiní splnili svůj historický úkol na výbornou a následně pokračovali v plnění přerušovaných úkolů v životě civilním. Každému z nich patří dnes poděkování za přínos, kterým tento útvar obohatili.

Útvar pro ochranu prezidenta není strnulým organizačním celkem, jde o živý pulzující mechanismus, který se neustále učí a zdokonaluje tak, aby nedošlo k ohrožení života a zdraví chráněných osob, objektů, které útvar chrání, a návštěvníků, kteří tato posvátná místa každoročně navštěvují. Na vavřínech Útvar nikdy neusíná, jde o proces stálého sebezdokonalování tak, aby před potenciálními narušiteli byli jeho příslušníci vždy kousek vpředu.

Hodnotit – pro zajímavost – práci zahraničních kolegů je úkol obtížný. Každý z nás známe jen výsledek dané kuchyně a tím je zajištění bezpečnosti chráněných osob. Způsob, jakým tuto ochranu jednotlivé ochranky realizují, je sice velmi podobný, navzájem si však ochranky své kuchyně z pochopitelných důvodů do detailů přímo neukazují. Spolupráce s nimi však je vždy na velmi dobré úrovni.

Obecně lze však konstatovat, že naše ochranka, ochranka prezidenta republiky, je vnímána svými kolegy velmi dobře, to lze usuzovat např. ze skutečnosti, že v rámci ochrany areálu Pražského hradu, který Útvar

zajišťuje, nám byla svěřena ochrana nejznámějších prezidentů světa – těch největších mocností, jakými jsou např. USA a Rusko. Ostatně i duchovní vůdce Tibetu – jeho svátost Dalajláma – má na naše ochránce jen ty nejlepší vzpomínky. Není tajemstvím, že jeho první kroky na půdě republiky vedou k ochráncům z prezidentské ochranky, se kterými se vřele vítá...

Zastavení třetí: Jindřichův Hradec

V poledne druhého dne už zase panuje letní žár. Před Gymnáziem Vítězslava Nováka čekám na prezidentský pár spolu s nejsvětější vystrojenými představiteli radnice, ředitelství školy, studenty, jindřichohradeckými obyvateli.

Vedle bezprostředních bodyguardů, které nakonec každý trochu pečlivější pozorovatel musí odhadnout, odhalit, se kolem chráněných, hodně významných osobností pohybuje v přiměřeném kruhu jejich nejbližší doplnění. A další prostorové zajištění, sestava uniformovaných policistů z nejbližšího policejního útvaru, kteří ochraňují veřejný pořádek přesně podle stanovených pravidel tak, aby nedocházelo k nadbytečnému kumulování policejních sil a omezování veřejnosti – přitom není

velkým tajemstvím, že pan prezident okázalé manévry, nejsou-li bezpodmínečně nutné, rád nemá – neboť vždy ctí Masarykův odkaz – na prvním místě je přece občan republiky.

Naštěstí ani zde nenastalo nic mimořádného, abych si své představy mohl ověřit na konkrétní, praktické reakci veškerého obranného systému vůči rušivému podnětu.

Prezidentský konvoj v pořádku, bezmála přesně v pravé poledne, dohrdíl před budovou. Hostitelé předali pozdravné kytky. Václav Klaus, který má rád postavení pedagoga, vzápětí zmizel s chotí v chládku uvnitř školy. Až na výjimky tam za nimi nikdo kromě studující mládeže a kantorů nesměl. Pravděpodobně i bodyguardů bylo v zaplněné tělocvičně rovněž minimum.

Mezi všetečnými dotazy na vážné mezinárodní ekonomické souvislosti tam padla otázka, jestli pan prezident někdy jezdil na snowboardu. Nikoliv, zněla odpověď, sporty, které byly vynalezeny teprve v minulém století, nebo dokonce na jeho konci, pro mě už nejsou. Ale fotografii s prknem v ruce na sněhu máš, ozvala se první dáma...

Vyprávět o zářijové schůzce Visegrádské čtyřky v České republice z hlediska pracovních povinností specializovaného ochranného útvaru Policie ČR by vedle výše popisovaného jihočeského – všedního – pracovního společenství – turné prezidentského tandemu byla nepochybně jiná káva.

O něčem podobném možná zase někdy přistě.

**Připravil Jaroslav KOPIC
ve spolupráci
s pplk. Bc. Jiřím SKLENKOU,
ředitelem Útvaru pro ochranu
prezidenta ČR
Foto autor a Jiří NOVÁK (1)**